Na podlagi 73. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o jedrski varnosti (Uradni list RS, št.) izdaja Vlada Republike Slovenije

U R E D B O
o nacionalnem radonskem programu[1]

1. člen
(namen in vsebina uredbe)

(1) Ta uredba določa program, ki je namenjen
- obvladovanju dolgoročnih tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti radonu;
- zagotavljanju varstva pred povečano izpostavljenostjo delavcev in posameznikov iz prebivalstva na območjih z več radona in pri izvajanju dejavnosti, kjer je povečano tveganje zaradi radona;
- določitvi strategije obvladovanja tveganj za zdravje z opredeljenimi cilji in kazalci, obsegom in pogostostjo pregledovanja in izvajanja meritev v delovnem in bivalnem okolju in
- opredelitvi nabora ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti in merili za sprejemanje ukrepov.

(2) Dejavnosti iz prejšnjega odstavka so :
1. dejavnosti v kraških ali drugih podzemnih jamah,
2. dejavnosti v rudnikih,
3. dejavnosti v toplicah, kopališčih in drugi vodnih virih radona,
4. druge dejavnosti, kjer so delavci oziroma posamezniki iz prebivalstva izpostavljeni radonu ter njegovim potomcem, v bivalnem okolju in na delovnih mestih.

2. člen
(referenčna raven)

(1) Referenčna raven povprečne letne koncentracije radona v zaprtih prostorih je 300 Bqm^{-3}.[2]

---

[1] ANNEX XVIII
List of items to be considered in preparing the national action plan to address long-term risks from radon exposures as referred to in Articles 54, 74 and 103
(1) Strategy for conducting surveys of indoor radon concentrations or soil gas concentrations for the purpose of estimating the distribution of indoor radon concentrations, for the management of measurement data and for the establishment of other relevant parameters (such as soil and rock types, permeability and radium-226 content of rock or soil).
(2) Approach, data and criteria used for the delineation of areas or for the definition of other parameters that can be used as specific indicators of situations with potentially high exposure to radon.
(3) Identification of types of workplaces and buildings with public access, such as schools, underground workplaces, and those in certain areas, where measurements are required, on the basis of a risk assessment, considering for instance occupancy hours.
(4) The basis for the establishment of reference levels for dwellings and workplaces. If applicable, the basis for the establishment of different reference levels for different uses of buildings (dwellings, buildings with public access, workplaces) as well as for existing and for new buildings.
(5) Assignment of responsibilities (governmental and non-governmental), coordination mechanisms and available resources for implementation of the action plan.
(6) Strategy for reducing radon exposure in dwellings and for giving priority to addressing the situations identified under point 2.
(7) Strategies for facilitating post construction remedial action.
(8) Strategy, including methods and tools, for preventing radon ingress in new buildings, including identification of building materials with significant radon exhalation.
(9) Schedules for reviews of the action plan.
(10) Strategy for communication to increase public awareness and inform local decision makers, employers and employees of the risks of radon, including in relation to smoking.
(11) Guidance on methods and tools for measurements and remedial measures. Criteria for the accreditation of measurement and remediation services shall also be considered.
(12) Where appropriate, provision of financial support for radon surveys and for remedial measures, in particular for private dwellings with very high radon concentrations.
(13) Long-term goals in terms of reducing lung cancer risk attributable to radon exposure (for smokers and non-smokers).
(14) Where appropriate, consideration of other related issues and corresponding programmes such as programmes on energy saving and indoor air quality

3. člen
(območja z več radona)

(1) Območja z več radona se določijo po metodologiji, ki temelji na meritvah koncentracij radona v tleh, upoštevajoč različne geološke sestave, vsebnost radija-226 v kamnini in njeni prepustnosti ter ravneh povprečnih letnih koncentracij radona v zaprtih prostorih.

(2) Območja z več radona so ozemlja naslednjih občin: Bloke, Cerknica, Črnomelj, Divača, Dobrepolje, Dolenjske Toplice, Hrpelje-Kozina, Idrija, Ig, Ivančna Gorica, Kočevje, Komen, Logatec, Loška dolina, Loški Potok, Miren-Kostanjevica, Pivka, Postojna, Ribnica, Semič, Sežana,Sodražica, Vrhnika, Žužemberk.

4. člen
(pregledovanje delovnega in bivalnega okolja)

(1) Pregledovanje delovnega in bivalnega okolja obsega:
- meritve koncentracije radona, po potrebi meritve koncentracije njegovih razpadnih produktov, ravnotežnega faktorja in drugih parametrov ter analizo vzrokov za povečane koncentracije radona;
- meritve hitrosti doz sevanja gama in po potrebi analizo vzrokov za povečane hitrosti doz.

(2) Vrsta in obseg meritev iz prejšnjega odstavka se izbereta tako, da se lahko oceni izpostavljenost delavcev ali posameznikov iz prebivalstva in presodi potreba po ukrepih za zmanjšanje izpostavljenosti.

(3) Meritve izvede pooblaščeni izvajalec meritev radona, ki je za izvajanje teh meritev pridobil pooblastilo po zakonu, ki ureja varstvo pred ionizirajočimi sevanji in jedrsko varnost. Po izvedenih meritvah pooblaščeni izvajalec meritev radona, ki ima pooblastilo za pripravo ocen doz in dajanje strokovnih mnenj, pripravi poročilo o meritvah z oceno izpostavljenosti delavcev ali posameznikov iz prebivalstva, ki vsebuje predloge za ukrepe varstva pred sevanji za zmanjšanje izpostavljenosti.

5. člen
(metodologija določitve povprečne letne koncentracije radona)

(1) Osnovna meritev namenjena določitvi povprečne letne koncentracije radona, je meritev koncentracije radona v zaprtem prostoru, ki se izvede v obdobju ogrevalne sezone in traja najmanj 30 dni in največ 90 dni.

(2) Če izmerjena koncentracija radona izvedena v obdobju ogrevalne sezone ne presega vrednosti referenčne ravni, se oceni, da je tveganje za zdravje zaradi radona v prostoru, kjer je bila meritev izvedena, sprejemljivo in nadaljnji ukrepi niso potrebni. Meritev koncentracije radona je potrebno ponoviti, če se razmere, ki vplivajo na koncentracijo radona spremenijo kot npr. po energijski sanaciji ali zamenjavi oken v stavbi.

(3) Če izmerjena koncentracija radona izvedena v obdobju ogrevalne sezone presega vrednosti referenčne ravni, se izvede še meritev v poletnem obdobju, ki traja najmanj 30 dni in največ 90 dni.

---

[2] BSS Art. 74: 1. Member States shall establish national reference levels for indoor radon concentrations. The reference levels for the annual average activity concentration in air shall not be higher than 300 Bq m–3.
Ter
BSS Art 54: 1 Member States shall establish national reference levels for indoor radon concentrations in workplaces. The reference level for the annual average activity concentration in air shall not be higher than 300 Bq m–3, unless it is warranted by national prevailing circumstances..

(4) Rezultati osnovne meritve in meritve izvedene v poletnem obdobje se uporabita za izračun povprečne letne koncentracije radona. Če povprečna letna koncentracija radona presega vrednosti referenčne ravni, je potrebno izvajati ukrepe za zmanjšanje koncentracije radona.

6. člen
(metodologija za oceno doz)

(1) Oceno doz zaradi radona izvede pooblaščeni izvedenec varstva pred sevanji in pri tem uporabi metodologijo, ki jo opredeli mednarodna komisija za varstvo pred sevanji ICRP ob upoštevanju časa bivanja v teh prostorih.

(2) Pri povprečni specifični aktivnosti radona 300 Bq/m3 in ravnovesnem faktorju med radonom in njegovimi kratkoživimi potomci 0,4 je pri 2000 urah izpostavljenosti efektivna doza delavca ocenjena na 4,5 mSv.

(3) Pri povprečni specifični aktivnosti radona 300 Bq/m3 in ravnovesnem faktorju med radonom in njegovimi kratkoživimi potomci 0,4 je pri 7000 urah izpostavljenosti efektivna doza prebivalca ocenjena na 15,8 mSv.

(4) V primerih, ko se dejanski razmere razlikujejo od navedenih razmer je potreben izračun izpostavljenosti, ki ga izvede pooblaščeni izvedenec varstva pred sevanji.

7. člen
(sistematično pregledovanje)

(1) S sistematičnim pregledovanjem in izvajanjem meritev ustreznih količin se zagotavlja prepoznavanje:
- izpostavljenosti zaradi radona v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, izobraževalnega, kulturnega ali zdravstvenega programa;
- izpostavljenosti zaradi radona v bivalnih prostorih, ki so v kleti ali pritličju, ali drugih prostorih, kjer je mogoče pričakovati, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni;
- zunanje izpostavljenosti v zaprtih prostorih že obstoječih objektov zaradi uporabljenih gradbenih materialov in
- izpostavljenosti zaradi radona v primerih, kjer je mogoče pričakovati višje koncentracije radona, kot na primer v toplicah, jamah, rudnikih in drugih mestih pod zemljo.

(2) Sistematično pregledovanje delovnega okolja se zagotavlja na mestih, kjer so radonu izpostavljeni otroci, mladina in druge občutljivejše skupine prebivalcev (npr. bolniki), ter tam, kjer je večja verjetnost, da lahko letne doze presežejo 6 mSv zaradi izpostavljenosti radonu ter njegovim potomcem.

(3) Sistematično pregledovanje bivalnega okolja se zagotavlja v kletnih, pritličnih ali drugih prostorih, kjer je mogoče pričakovati, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni.

8. člen
(obseg in pogostost sistematičnega pregledovanja)

(1) Letno se pregleda vsaj 50 objektov, ki so namenjeni izvajanju vzgojno-varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa ter vsaj 100 bivalnih objektov.

(2) Dodatno se lahko pregledajo tudi drugi objekti oziroma ocenijo doze pri drugih dejavnostih, če je verjetno, da so delavci ali posamezniki iz prebivalstva izpostavljeni povečanemu sevanju zaradi radona.

(3) Meritve in ocene doz se prednostno izvajajo v objektih, v katerih je zaradi strukture objekta oziroma sestave tal večja verjetnost za povečano izpostavljenost radonu, in tam, kjer se lahko pričakuje povečana izpostavljenost zaradi izvajanja dejavnosti.

9.člen
(pregledovanje na delovnih mestih)

(1) Delodajalec zagotavlja meritve radona na delovnih mestih
- v pritličnih ali kletnih prostorih na območjih z več radona in
- na lokacijah, kjer je mogoče pričakovati povišane koncentracije radona, na primer v toplicah, kopališčih in ob drugih vodnih virih radona, v jamah, rudnikih in na drugih deloviščih pod zemljo, na območju celotne Republike Slovenije.

(2) Meritve radona iz prejšnjega odstavka izvajajo pooblaščeni izvajalci meritev radona, pri čemer delodajalcu svetujejo o izboru in številu merilnih mest.

10. člen
(ukrepi v primeru povečane izpostavljenosti)

(1) Če se na podlagi meritev in ocene doz ugotovi, da delavci ali posamezniki iz prebivalstva letno prejmejo več kot 6 mSv zaradi izpostavljenosti radonu ter njegovim potomcem, je treba izvesti ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti.

(2) Ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti so lahko reorganizacija delovnih nalog in delovnega časa, prezračevanje prostorov, premestitev delavcev ali posameznikov iz prebivalstva v druge prostore, prenehanje uporabe prostorov, v katerih so ljudje najbolj izpostavljeni, in druge dejavnosti, ki pripomorejo k zmanjšanju izpostavljenosti.

(3) Poleg ukrepov iz prejšnjega odstavka se lahko kot ukrep izvedejo tudi gradbeni posegi na objektih, če jih je mogoče izvesti in se oceni, da bodo spremembe zadostno prispevale k zmanjšanju izpostavljenosti, primerljivih rezultatov pa ni mogoče doseči z ukrepi iz prejšnjega odstavka.

(4) Izvajalec gradbenih posegov iz prejšnjega odstavka po zaključku del izkaže uspešnost izvedenih ukrepov s kontrolnimi meritvami, ki jih izvede pooblaščeni izvedenec varstva pred sevanji iz četrtega odstavka 6. člena te uredbe. Kontrolne meritve so izvedene v takem obsegu, da se preverita uspešnost in učinkovitost izvedenih ukrepov.

(5) Ukrepe odredi organ, pristojen za varstvo pred sevanji.

(6) Odrejeni ukrepi so sorazmerni izpostavljenosti in takšni, da se ekonomsko najugodneje doseže čim učinkovitejše in trajno zmanjšanje izpostavljenosti.

11. člen
(sredstva za izvedbo ukrepov)

(1) Izvedbo ukrepov v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa, zagotovi država. Sredstva v skladu z načrtovanimi proračunskimi sredstvi zagotovi ministrstvo, pristojno za osnovno dejavnost, ki ji je objekt namenjen.

(2) Izvedbo ukrepov v objektih, ki niso objekti iz prejšnjega odstavka, zagotovi lastnik objekta.

(3) Če dejavnost vključuje izpostavljenost delavcev , izvajanje ukrepov zagotovi nosilec dejavnosti.

12. člen
(ozaveščanje na področju izpostavljenosti naravnim virom sevanja)

(1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji
- zagotavlja ozaveščanje javnosti, delodajalcev, zaposlenih in lokalnih nosilcev odločanja z izdajo publikacij o zdravstvenih tveganjih zaradi izpostavljenosti radonu, še posebej v povezavi s kajenjem;
- pripravlja smernice za preprečevanje vnosa radona v stavbe, vključno z identifikacijo gradbenih materialov z visoko stopnjo sproščanja radona ter izvedbo sanacij objektov ter novogradenj na območjih z več radona;
- organizira seminarje, strokovna srečanja in delavnice o zdravstvenih tveganjih zaradi izpostavljenosti radonu;
- opozarja na zagotavljanje ustrezne kakovosti zraka v notranjih prostorih v primerih, ko se izvajajo posegi z nameni varčevanja z energijo kot so energijske sanacije in zamenjave oken;
- -vodi zbirko podatkov o meritvah koncentracij radona v zaprtih prostorih;
- si prizadeva, za dosego dolgoročnih ciljev zmanjševanja tveganja za pljučnega raka s tem, da so vsebine o tveganju zaradi radona ustrezno opredeljene v strateških dokumentih za obvladovanja raka in programih za zdravje otrok in mladostnikov;
- v okviru finančnih možnosti podpira raziskave namenjene boljšemu razumevanju vplivov na zdravje povezanih z izpostavljenostjo radonu;
- objavlja seznam izvajalcev z znanjem in izkušnjami na področju ustreznih novogradenj in uspešnih sanacij zgradb;
- ocenjuje uspešnost izvajanja radonskega programa z upoštevanjem števila meritev koncentracij radona letno in števila meritev s katerimi se išče vir radona v prostoru, številom izvedenih ozaveščanj prebivalstva o radonu, deležem uspešno saniranih stavb, glede na ugotovljeno potrebo po sanaciji in števila objektov saniranih z javnimi sredstvi;
- vsaj enkrat v obdobju desetih let določa in posodablja seznam območij z več radona, pri čemer se upošteva lastnosti sestave tal in meritve koncentracij radona.

13. člen
(začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana,
EVA

Vlada Republike Slovenije
dr. Miroslav Cerar
Predsednik